



*Георгій КАСЬЯНОВ,
директор благодійного фонду «Інститут
розвитку освіти», доктор історичних наук,
професор.
Аналітичний огляд «Освітня система України
1990 – 2014», (витяги)*

Політичні і суспільні чинники для оцінки політичної бажаності і реалістичності реформи

«На думку більшості експертів, рівень *політичної бажаності* освітньої реформи серед основних політичних акторів був і залишається *недостатньо визначеним*: попри наявність заяв і оприлюднення певних планів є незрозумілим, чи готові згадані актори на втрату політичного іміджу і капіталу внаслідок непопулярних дій, і чи є в них засоби та політична воля для реалізації реформи.

Так само *політична реалістичність* реформи залишається, на думку експертів, неясною. Політичним елітам бракує єдності в погляді на зміст і спрямованість реформ (ситуація з ухваленням законів освітнього блоку...це підтверджує), є висока можливість прихованого й відвертого опору реформам з боку різних груп — корумпованої бюрократії, тих, хто має тіньові доходи, пов'язані з дією окремих механізмів освітньої системи (частина адміністрації навчальних закладів, частина учителів та викладачів, репетитори), корпоративних груп (ректори) тощо. Проблематичним є також рівень довіри населення до влади, яка має запроваджувати реформу. Крім того, попри безпрецедентну публічність дій влади, особливо на центральному рівні, очевидним є відновлення тенденції до кулуарного, закритого розгляду стратегічно важливих питань — здебільшого це робиться під гаслом необхідності пришвидшення реформи. Дуже важливими чинниками, які підважують політичну реалістичність реформ, є брак впливу реформаторів у центрі на тих, хто має запроваджувати реформи на місцях та низька виконавча дисципліна у владних ієрархіях.

Інший важливий чинник — *політична тяглість (тривкість)* — також оцінюється експертами як непевний. Враховуючи розбіжності всередині влади та всю попередню історію змін влади залишається ймовірність того, що зміни у владі чи зміна влади призведе до скасування окремих компонентів реформи, зокрема тих, що мають системне значення. Приклад найбільш успішної реформи одного з системних сегментів освіти — зовнішнього незалежного оцінювання — засвідчує, що освітня політика має бути «поза політикою». Розробка системи ЗНО розпочалася за Л. Кучми, а її запровадження тривало впродовж каденції шістьох урядів, трьох міністрів освіти і науки, загалом система створювалась і тестувалася майже 9 років.»

Головний висновок: політична бажаність, політична реалістичність та перспективи тривкості освітньої реформи і, відповідно, шанси на її реалізацію впродовж наступних десяти років залишаються на рівні 50/50.

